

REMETEI VETETT ÁGYAK

A gyermekkori szép élményekről csak az időskori visszaemlékezések mély nyomai élnek lelkünkben és néha megszépítik mindennapjainkat. Régebb is megtörtént, hogy a Hargita Népében, vagy a Garda Dezső által kiadott Remetei Híradóban szívesen megírtam véleményemet az általam megért és ismert népművészeti dolgokról. Amióta megjelent a Képes vagyok című községi lap ismét kedvet kaptam az ilyen irányú dolgok felkutatására és megbeszélésére a nálamnál is idősebb asszonyokkal (Portik Koló Paliné, Fazakas Julianna 80 éves, György Dávid Ferecné, Pál Erzsébet 78 éves, Petréd Ferecné, Ferenc Kova Amália és mások).

Féltett gyermekkori emlékként őrzöm, amikor mámi (Ferencz Jakab Józsefné, Ilyés Rozália) megengedte, hogy bemenjünk a tiszta szobába, ahol a vetett ágy volt. Lélegzetet visszafojtva simogattuk, nézegettük gyönyörű darabjait. Kékre festett székely mintákkal díszített fejes ágy volt. Benne legalul a szalmazsák (dusza). A szalmazsák leterítve a vetett ágyra való, gyönyörű széles csipkés lepedővel. A csipke fölött a széles szegő után aszúr következett, ezenfelül a folyómintás keresztzemes varrás, mely nagyon sokszor megegyezett a lepedő alján lévő csipke mintájával. Létezett a rózsás, herelapis, szőlőlapis, epres, tulipános minta. Ezután jött a három vagy négybe fogott csercsés gypjúlepedő, majd a vetett ágyba való gyönyörű tollpárnák. A párna tokjának a bütüjére ráférceltek egy színes szatin, selyem vagy olajas vászon anyagát. A főszín a piros volt, égőpiros vagy pilípiros, bordó vagy meggypiros, világos piros vagy murokpiros, de tettek közé kék, zöld, rózsaszín vagy sárga bütüt is.

A párnákra felhúzták a csipkés végű gyoölcs huzatokat, úgy hogy a csipkés vég a színes vászonra kerüljön, így látszottak a csipkeminták.

Ilyen célra a szilvماغos, herelapis, csillagos mintákat horgolták. Ha hármásával rakták a párnákat, akkor kilencet, ha négyesével rakták, akkor 12 párnát tettek egymásra. A párnák tetejére még egy csercsés gyapjúlepedőt tettek, összehajtva majd a legtetejére egy-két-három díszpárnát. Így a vetett ágy majdnem a gerendáig ért. Magassága függött a attól is, hogy még van-e férjhez adandó leány a háznál. A férjhezmenő lány a csipkés végű színesbütös párnából rendszerint kettőt kapott, és azt csak akkor viselhette, amikor gyermek volt a háznál és csakis a hat hét gyermekágy alatt. Szeretném megjegyezni, hogy nálunk Remetén más-más értelme volt a vetett ágy, megvetett illetve a kivetett ágy szavaknak. Erről a következő lapszámban.

A megvetett ágy a konyhában vagy a lakószobában lévő ágy volt, melyet minden reggel két párnával és takaróval szépen megvetettek, színyirejárom vagy festékes ágyterítővel leterítették, a közepére szép kézimunkát tettek, tetejére 1-2-3 díszpárnát helyeztek. Erre az ágyra nem volt szabad ráülni sem gyermeknek, sem felnőttnek. Még az apa sem feküdhett rá, ha néha téli délutánok vagy egyházi ünnepek alkalmával lepihent. A példaadás kedvéért is jobban esett az álom az ülő deszka kanapén úgy, hogy a feje alá tett összehajtott posztómellényét és betakarozott a bőroslájbival. Este vacsora után szinté megvetették az ágyakat szépen kisimítva, hogy jól essen az álom férjnek, gyermeknek, mindenkinek. Az asszonyok és lányok még sokáig fennültek, fontak, szóttek, varrtak, kötöttek a család részére. Volt, hogy a férjek is fennültek, olvasgattak az imakönyvből, újságból vagy éppen mesélték a katonai élményeket, vagy viccelődtek. A kivetett ágy az első pontban leírt ágyak elkészítését jelentette, vagy a ruhavivéskor a szekerekre megvetett ágyakat úgy, hogy minden darab ágynemű jól látható legyen.

A színirejáró ágytakarókat és párnahuzatokat, akik ismerték ma is így emlegetik. Színes sirítetlen gyapotból (fejtőből) négy nyisttel szőtték. A színin csak az öltő, az ontok látszott, a fonákján látszott a felvető a sirített gyapot. A színezése vagy csak piros és fehér csíkos, vagy piros, fehér, kék, sárga színű csíkos volt. A színirejáró ágytakarókra ráklábas csipkét horgoltak. (Ebből még ma is van nekem.)

A községünben az utolsó gyönyörű vetett ágyat Kozma Ferencné Pál Anna néninél a Csorgó utcában láttam, az 1960-as évek végén, amikor még volt férjhez adandó lánya. Velem volt a látogatásnál Gál Irma alfalvi tanítónő, aki már akkor írogatott néprajzi cikkeket és azóta hivatásos néprajzkutató. Azután csak kevesebb párnás, csonka vetett ágyakat láttam (Nagy Ánán Józsefné Erzsébet néninél, Bakai Jánosné Rózsika néninél Csutakfalván a külső úton). A szép emléke ma is él idős remetei asszonyokban. Ma már csak tájházakban, múzeumokban látunk ilyeneket.

Ha van házuknál néhány darab ezekből a tárgyakból simogassuk meg és úgy csókoljuk őket, mintha nagyanyáink, dédanyáink munkás kezét csókolnánk. Tegyük megfelelő szép helyre és legyünk büszkék az őrzött örökségre.

Füstös Rozália

Ny. tanítónő